

forelagde det, og hvis vi gøre det, er det min Overbevisning, at vi ikke bære Ansvar, hvis Sagen strander. Jeg har imidlertid det Haab, at det andet Ting vil vise i Gerningen, hvad man straks begyndte med at udtale der, da Forslaget blev forelagt, at man vil holde sig til de tre før omtalte Punkter og se at blive enige om dem og saa vise Resignation, ikke blot paa de Omraader, hvor man er uenig indbyrdes, thi det er jo ingen Resignation, men ogsaa paa de Omraader, hvor der nødvendigvis maa være Uenighed mellem Tingene ifølge Sagens Natur, saaledes f. Eks. angaaende Sammenfættningen af den ny Skolekommission.

Bojzen: Hvis jeg forstod den højtæredede Kirke- og Undervisningsminister rigtigt, ville de finansielle Følger af dette Forslags Vedtagelse blive, at Staten faar en Merudgift af omtrent 1,400,000 Kr. om Aaret. Jeg har hørt, og det fra flere Sider, den Indvending, at Tiden ikke var belejlig til at gaa ind paa en saa stor Merudgift for Staten, idet man har henvist til, at det danske Landbrug netop nu for Tiden lider under saa store økonomiske Vanskeligheder, at man maa være betænkelig ved at gaa ind paa saa store Udgifter. Jeg har dog i den Henseende en noget anden Anskuelse, thi jeg tror, at de Midler, man ofrer for at forbedre Folkets Oplysning, ere om jeg saa maa sige, de mest produktive Udgifter, man kan have i et Land. Jeg tror, at naar man virkelig kan forbedre Folkeoplysningen, skal man, selv naar Tiderne ere onde, ikke være bange for at gaa med til Udgifter dertil, og jeg kunde i saa Henseende have Blyt til at henvise til det Tidspunkt, da Skoleloven af 1814 blev givet. Som bekendt var Aaret 1814 i økonomisk Henseende et af de ringeste Danmark nogen Sinde har oplevet. Efter at vi havde ført en Krig med England, der havde bragt os til Afgrundens Rand, og efter Statens Bankerot, stod man med en Skolekommission, der havde arbejdet i 25 Aar, og man fik en Skolelov, der, selv om den blev noget tarvelig baade i Henseende til Lønningerne og de Krav, der stilledes i Skolerne, dog var en efter Tidens Forhold nogenlunde god Lov. Man betænkte sig altsaa den Gang ikke paa midt under økonomisk vanskelige Tider at indføre en Skolelov; jeg mener saa ogsaa, at vi nok, selv om Tiderne ere trange, kunne gaa med til disse Udgifter, naar vi virkelig have en Slags Garanti for, at vi derved faa et bedre Skolevæsen end det, vi nu have. Jeg vil nu kun, inden jeg forlader det økonomiske Spørgsmaal, sige, at efter min Betragtning er det, man her har tilstræbt, ikke

alene det, at vore lavest lønnede Lærere kunne faa en noget højere Løn, hvad jeg virkelig i høj Grad tror, de fortjene, men det at saa Lønningerne noget mere retfærdigt fordelte mellem Lærerne, end det tidligere har været Tilfældet. Nu for Tiden kan en ganske ung Lærer blive kaldet til det allerførste Embede, medens en ældre Lærer, der har stor Familie, kan sidde i et lille, usælt lønnet Embede, uden at kunne blive forflyttet derfra. Efter den Ordning, dette Forslag giver, kan enhver Lærer blive siddende, hvor han er, og saa sine Alderstillæg, og saa blive Lønningerne fordelte i Forhold til det Arbejde, vedkommende Lærere udfolde. Det, at Lønningerne blive retfærdigere og ligeligere fordelte, staar for mig som et endnu større Gode end det Lønningstillæg, der her er Tale om.

Men naar vi nu altsaa skulle paadrage Staten en Udgift af ca. 1,400,000 Kr. mere end før, mener jeg rigtigt nok, at det er et berettiget Krav, at man faar noget for disse Udgifter, thi det bliver sagt fra alle Sider, at selv om Lærerne faa noget højere Løn, og selv om der bliver en bedre Fordeling mellem dem af Lønnen, har man ikke derigennem nogen Garanti for, at selve Undervisningen, at Folkeoplysningen bliver bedre. Man kan ikke ligefrem drage den Slutning, at fordi en Mand faar en højere Løn, underviser han bedre; undertiden kan maasse endog saa det modsatte være Tilfældet. Man maa have andre Garantier for, at man virkelig faar en bedre Skole, og det synes mig da, at Folketinget har haft Ret i at stille forskellige Krav til Skolen. Jeg skal da allerførst fremdrage det, som jeg anser for det allervigtigste af disse Krav; det er, hvad der staar i Forslagets § 12, som omhandler Undervisningens Omfang. Som bekendt, er Loven af 1814 den eneste, der er geldende i Danmark med Hensyn til Undervisningens Omfang i Almuef. skolen. Loven af 8de Marts 1856 har ikke ordnet Børneundervisningen, men denne sker endnu efter Loven af 1814, efter en Lov, der altsaa er 82 Aar gammel. Efter denne gamle Lov omfatter Undervisningen i den danske Almuef. skole: Religion, Læsning, Skrivning og Regning, og det mener jeg er et alt for tarveligt Grundlag for vor Tid at staa paa. Man kan ganske vist sige, at Forholdene heldigvis ikke ere saa flette, som man skulde tro ved at læse Loven af 1814, thi i de fleste af vore Skoler er Undervisningsomraadet blevet udvidet meget betydeligt. Men idet vi nu her skulle give en ny Lov, synes jeg, at man maa se hen til, hvad der